

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus VIII. De Dilationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

6 Tria hoc Juramentum continet. I. Quod licet movendi aut contradicendi justam causam habere se putant partes. II. Quod nullam exigent probationem calumniosam, protrahendæ litis ergo. III. Quod nihil promiserint, dederint, daturi, promissuri sint, per se aut per alios, ad contumpeudum judicem. *d. Auth. Principales C. h. t.*

7 Advocati in ingressu cujusque judicii jurant, se non nisi quod justum in causa esse perspexerint, clientibus suis procuraturos, ab ea verò recessuros, ubi eam iniquam viderint. *l. Reus non novam 14. §. patroni C. de jud. Causam minus probabilem vel ab initio non suscipere, vel susceptam deserere non coguntur, cum non semper id, quod probabilius apparet, sit & verius, & contingat judicem in id, quod minus est probabile, inclinari. Receptum autem moribus, ut non in cujusque judicii ingressu, sed initio muneris, dum ad sumuntur, juramentum hoc præstent patroni.*

8 Subeundi hujus juramenti ea est necessitas ut gemiti à partibus nequeat: liceat tacite omnium non vitiet processum. *c. 1. §. 1. eod. in 6.* Recusans actor præstare, causâ cadit, reus pro confesso habetur, *d. l. §. quod si actor*, quod non videatur justa causa mixus. Præstiti effectus est, quod præstans excusetur à præsumpta calumnia, nisi aliud appareat: cedit enim veritati præsumptio.

TITULUS VIII.

De Dilationibus.

SUMMARIUM.

1. Dilationes alia Legales, alia Conventionales, alia Arbitrarie.
2. Item alia Citatoria, alia Deliberatoria, alia Probatoria.
3. Probatoris quo tempus præfixum.
4. Dilationes quot dentur actori & reo.
5. Dilationum effectus.

VT diliberatè petitus respondeatur, Dilationes sunt inductæ, quæ sunt adsignatio temporis, intra quod actus judicialis expedi-

endus. * Quædam sunt Legales, à lege lata: quædam Conventionales, ex consensu partium concessæ: quædam Arbitrarie, quæ arbitrio judicis dantur, causa cognita, pro personæ, causæ, temporis conditione, *l. Numquam 71. D. de jud.* * Aliæ item initio litis sive ante litem contestatam dantur, ut citatorie: quæ vocato dantur ad comparandum termino adsignato, etiam interdum peremptorio, ita dicto, quod perimat disceptationem, id est, ultra non patiatur adversarium tergiversari, *l. Et tertium 70. D. de jud.* Non sit tamen nimis brevis, præcipue in rebus Ecclesiasticis, *c. 1. h. t. Deliberatorie*, quæ sunt viginti dierum, *Auth. Offeratur C. de liti. contest. ut deliberet reus.* Hæ denegantur, si ex litem citatoris plenè potuit reus instrui, *c. 2. §. h. t.* In medio sive post litem contestatam dantur Probatorie, ad allegatorum & exceptionum probationem. * quatum spatium lex ita est moderata, si ex ea provincia, in qua lis agitur, sint producendi testes; aut instrumenta, non amplius quam tres menses indulgeantur, si ex aliena, continenti tamen, non ultra sex; si ex Ultramarina, non ultra novem. Quod tempus non excedit iudex, quamvis diminuat ex causa. Potest tamen iterato dare hoc spatium ex causa urgenti, ut habet textus in *l. 1. Cod. h. t. & in l. 7. D. de feriis.* Post judicium datur decendium, sive decem dierum dilatio ad appellandum, appellationisque actus exercendos, *de quibus inf. tit. de appellat.*

In criminalibus causis duæ dilationes actori reo tres dari possunt, causâ cognita. In civilibus autem una tantum danda, *l. fin. D. h. t.* nisi aliud urgens causa velit, *d. l. 7.* Ratio diversi juris est, quod causæ criminales sint gravioris momenti, in quibus contingeret facile lædi innocentiam. Dantur verò plures dilationes reo, quam actori, quia favorabilior, ut ejus innocentia facilius defendatur.

Effectus dilationis est, quod stante tempore dato, quod est continuum, officium judicis cesset super isto articulo, *l. 3. C. h. t.* Dies pro termino adsignatus totus cedit illi, cui adsignatus: datus enim in commodum alicujus non debet restringi in ejus odium. Unde ultimo etiam momento rectè comparet, *§. omnis stipulatio 2. Inst. De V. O.*

TITULUS IX.

De Feriis.

SUMMARIUM.

1. *Feria alia Solemnes & Ordinaria, alia Repentina & Extraordinaria.*
2. *Festis diebus ab omni opere servili cessandum.*
3. *Liberalia opera iis diebus non prohibentur.*
4. *An scribere die festo liceat?*
5. *An pingere?*
6. *An iter facere?*
7. *An saltus, actusve musicos exercere?*
8. *An venari & piscari?*
9. *Alus bellandi an licitus die festo?*
10. *Militia & studium quatenus aequiparentur.*
11. *Intellectus l. Divus D. de Feriis & dilationibus.*
12. *Opera quaedam non servilia prohibita exerceri diebus festis, ut mercatus.*
13. *Ut qua concernunt processus judiciales.*
14. *Citatio facta die feriato ad non feriatum est nulla.*
15. *Item facta die non feriato ad feriatum.*
16. *Citatus an tunc teneatur comparere die proximo non feriato?*
17. *Citatio pro die feriato causa hominum tenet.*
18. *An appellacionem interponere die festo liceat?*
19. *Arbiter an procedere eo die possit?*
20. *Executio an die festo licite fiat?*
21. *Actus voluntaria jurisdictionis non prohibiti die festo.*
22. *Iuramentum iudiciale prohibitum die festo.*
23. *An extrajudiciale?*
24. *Excessus huiusmodi precepti quale peccatum esset.*
25. *Obligatio illius durat toto die, & quo modo dies computetur.*
26. *Opera naturalia hac prohibitionem non continentur.*
27. *Excusatio ab observatione huius precepti primo, Necessitas privata, publica, proximi.*
28. *Secundo, Opera pietatis; licet de se servilia.*
29. *Tertio, Materia levitas vel opus modici temporis.*
30. *Quantum temporis huiusmodi consentur modicum.*

31. *IV. Excusatio consuetudo.*32. *V. Dispersio superioris.*33. *An feris renuntiari possit?*

Ad dilationes spectant Feriæ, à feriendis hostiis nuacupata: * quæ aliæ sunt Solemnes & Ordinariæ, aliæ Repentinæ & Extraordinariæ, Priores vel in cultum divinum sunt institutæ, ut sunt dies Dominici & Festi, tempus Quadragesimale, vel in utilum humanum, ad futurum collectionem: quibus id committitur, ut iis cessent judicia privata & publica, ac moque in jus vocari possit.

Festis diebus hoc singulare est, quod ab omni opere servili Christianos vacare oporteat: *h. r.* quale est opus mechanicum & corporale non solum ex parte instrumenti, sed etiam ex proximo effectu, ad quem natura sua vel ex suæ institutionis ordinatum, ut facere, creare, fodere, & similia.

Liberalia opera non veniunt sub prohibitionem, ne istius præcepti: ut etiam tota die iis inhære liceat, citra peccatum, modò secundum Ecclesiæ præceptum ad iudicium Missæ; non distinguendo, subitæ lucri causa nec ne, quia ea non mutat rationem præcepti. Quo modo tota die dans operam studiis, non tantum Theologicis, in quibus minus dubium, sed etiam Juris, Medicinæ, Matheseos, & aliis non peccat; quamvis aliqui contra velint, ut videre est apud Abbatem, in d. c. n. 4. *h. r.* cum studium ordinetur tantum ad mentem illuminandam & perficiendam, & nihil habeat servile. Non rectè obijciunt, ea ratione licere etiam ad discere mechanicas artes die festo, quod intellectum perficiant: nam instructio in iis fit per exteriores actus serviles. Hinc licitum est docere die festo quamcunque scientiam & artem, prout ad mentem instruendam pertinet, sive voce, sive scripto, quia hoc totum est liberale.

Q. An liceat scribere die festo? Resp. Scripturam esse potius mentis opus, cum sit quædam locutio permanens, atque ita non tam servile, quam liberale opus: non tantum, si quis proprios conceptus exprimat, sed & alienos excipiat, uti discipulus magistri, etiam mercede media; Navarr. in Summa cap. 13. n. 12. & 14. quia huiusmodi merces non facit mutari conditionem rei, ut fiat servilis, quæ ex se est liberalis. Quod videtur etiam di-

cca-